

การเพิ่มมูลค่าเชิงเศรษฐกิจให้กับผ้าทอท้องถิ่น และเชื่อมโยงไปสู่
การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษากลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัวบ้านเอ็ดใหญ่
ตำบลเอ็ดใหญ่ อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี

The Economics Value Added in Local Textile and Linked to
Cultural Tourism: Case Study of Kabbaw Textile at Uat Yai,
Si Muang Mai, Ubon Ratchathani Province

ประไพพิศ เลียบสือตระกูล^{1*} หทัยรัตน์ ควรวุฒิ² ก้องเกียรติ สหายรักษ์³

^{1,2,3}คณะบริหารธุรกิจและการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

Prapaipit Liubsuethagun^{1*} Hathairat Khuanrudee² Kongkiat Sahayrak³

^{1,2,3}Faculty of Business Administration and Management, Ubon Ratchathani Rajabhat University

*Corresponding Author E-mail: da_ple2005@hotmail.com

(Received: July 5, 2021; Accepted: August 13, 2021)

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่องการเพิ่มมูลค่าเชิงเศรษฐกิจให้กับผ้าทอท้องถิ่น และเชื่อมโยงไปสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษากลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัวบ้านเอ็ดใหญ่ ตำบลเอ็ดใหญ่ อำเภอศรีเมืองใหม่ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษารูปแบบการผลิตผ้าไหมกาบบัว 2) เพื่อศึกษากระบวนการผลิตและต้นทุนการผลิตผ้าไหมกาบบัว 3) เพื่อหาแนวทางการลดต้นทุนการผลิตและการเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับผ้าไหมกาบบัว 4) เพื่อสำรวจข้อมูลพื้นฐานที่สนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนบ้านเอ็ดใหญ่ ผลการศึกษาพบว่า 1) รูปแบบการผลิตผ้ากาบบัวของจังหวัดอุบลราชธานีสามารถผลิตได้ทั้งเส้นใยจากฝ้ายและเส้นใยจากไหม รูปแบบการทอผ้ากาบบัวแยกตามวิธีการทอ ได้แก่ การทอผ้าด้วยวิธีการมัดหมี่ การทอผ้าด้วยวิธีการขีด การทอผ้าด้วยวิธีการจก และการทอผ้าผสมไหมคำ 2) กระบวนการผลิตผ้ากาบบัวมีต้นทุนการผลิตผ้าไหมกาบบัวเฉลี่ยต่อผืน ประกอบด้วย วัตถุดิบทางตรง แรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต มีต้นทุนเฉลี่ยผืนละ 2,707.52 บาท มีราคาขายผืนละ 1,800 บาท เมื่อคำนวณต้นทุนและผลตอบแทนทำให้มีผลขาดทุน 907.52 บาท 3) การพัฒนาผ้าไหมกาบบัวให้เป็นผลิตภัณฑ์ คณะผู้วิจัยได้พัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ 4 ประเภท คือ กระเป๋าใส่เครื่องสำอาง เครื่องประดับผม เข็มกลัดติดเสื้อ และพวงกุญแจ ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้บริโภค พบว่า ต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมกาบบัวประเภทเข็มกลัดติดเสื้อและเครื่องประดับผม เป็นที่ต้องการของตลาดมากที่สุด จึงได้ให้กลุ่มสตรีพัฒนาผลิตภัณฑ์ทั้งสองชนิดนี้ออกจำหน่าย และ 4) ชุมชนบ้านเอ็ดใหญ่ มีวิถีชีวิตและขนบธรรมเนียมประเพณีแบบอีสานที่ให้สภาพสตรีทอผ้า ทำให้ผู้หญิงในชุมชนมีทักษะและความรู้เกี่ยวกับการทอผ้ากาบบัว ชุมชนมี

แหล่งท่องเที่ยวทาง ศาสนสถานหลายแห่ง การพัฒนาให้ชุมชนให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัว และส่วนงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันสร้างเส้นทางวัฒนธรรมของชุมชน และส่งเสริมให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว

คำสำคัญ: เพิ่มมูลค่าเชิงเศรษฐกิจ, ผ้าทอท้องถิ่น, ผ้ากาบบัว, การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

Abstract

The purpose of this paper was to study the economic value added in Kabbaw local textile of women weaving group for the linked of cultural tourism at Uat Yai community, Sri Muang Mai district. The results found: 1) the weaving pattern method of Ubon Ratchathani Kabbaw textile can produced by cotton fibers and silk fibers for instance Mudmee weaving, Khid weaving, Chok weaving and Mai khum weaving. 2) the average cost of production of Kabbaw textile per piece comprise of direct raw materials, direct labor, and production costs. The average total cost per piece is 2,707.52 baht but the selling price is 1,800 baht, the consequence after calculated the cost and return of loss rate is 907.52 baht. 3) researchers develop the origin product of Kabbaw textile into 4 products such as cosmetic bags, women hair accessories, cloth accessory pins and keychains. Additionally, customers satisfaction found cloth accessory pins and women hair accessories was the most demanding in market, therefore the women weaving group can processed the two of these products. And 4) Uat Yai community way of life and Isan traditional enable communal activity in particular empowering women in the community own Kabbaw weaving skills and knowledge. To develop a community into a cultural attraction requires cooperation between community leaders, women weaving leaders and government sectors to support local communities in the cultural route building process and to develop community and promote tourism facilities.

Keywords: Economics Value Added, Local Textile, Kabbaw Textile, Cultural Tourism

บทนำ

จังหวัดอุบลราชธานีขึ้นชื่อในเรื่องของหัตถกรรมการทอผ้า โดยเฉพาะอย่างยิ่ง "ผ้ากาบบัว" ที่ได้มีประกาศให้เป็นลายผ้าเอกลักษณ์ประจำจังหวัด ตั้งแต่วันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2543 โดยคณะทำงานพิจารณาผ้าพื้นเมือง ตามโครงการสืบสานผ้าไทยสายใยเมืองอุบลราชธานี (สำนักอนุรักษ์และตรวจสอบมาตรฐานหม่อนไหม, 2560) รัฐบาลของประเทศไทยได้ให้การส่งเสริมโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2544 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน เพื่อให้แต่ละชุมชนได้ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพัฒนาเป็นสินค้า เพื่อสร้างความเจริญให้แก่ชุมชนสามารถยกระดับฐานะความเป็นอยู่ของคนในชุมชนได้ดีขึ้น จากข้อมูลรายได้ของผลิตภัณฑ์กลุ่มผ้าและเครื่องแต่งกาย พบว่ามีแนวโน้มเติบโตขึ้นร้อยละ 2.28 ตั้งแต่ปี 2556 – 2561 (Euro Monitor International, 2017)

การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมเป็นแนวทางที่รัฐบาลไทยที่ใช้กระตุ้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจของชุมชน โดยการรณรงค์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสนับสนุนให้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ เดินทางมาท่องเที่ยววัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม รวมถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่มีความสวยงามและมีอัตลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมของแต่ละจังหวัดที่มีความแตกต่างกัน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2560) ผ้าไหมกาบบัวนับเป็นสินค้า OTOP ขึ้นชื่อของจังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวจะต้องซื้อหาเป็นของฝากให้กับคนที่รักและเคารพ เนื่องจากผ้าไหมกาบบัวมีความสวยงาม มีความเป็นอัตลักษณ์ของผ้าไหมทอมือของจังหวัดอุบลราชธานีทำให้สามารถสร้างรายได้เข้าสู่จังหวัด แต่ที่ผ่านมาพบว่าผู้ผลิตผ้าไหมกาบบัวยังประสบปัญหาด้านต้นทุนการผลิตที่สูงมาก เนื่องจากวัตถุดิบที่ทำจากไหมมีราคาแพงและยังใช้เวลาในการผลิตผ้าไหมกาบบัวเป็นเวลานานเพราะต้องอาศัยความประณีตในการทอผ้าด้วยมือ (หทัยรัตน์ เงินทอง, 2558)

อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นอำเภอที่มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมของท้องถิ่น สภาพโดยทั่วไปพื้นที่ของอำเภอศรีเมืองใหม่มีภูเขา สลับทุ่งหญ้า และป่าไม้เป็นจำนวนมาก ถือได้ว่าเป็นอำเภอที่มีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวหลากหลาย จากการลงไปให้บริการวิชาการของคณะผู้วิจัยในพื้นที่ชุมชนบ้านเอือดใหญ่ ตำบลเอือดใหญ่ อำเภอศรีเมืองใหม่ พบว่ากลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัวบ้านเอือดใหญ่ได้ประสบปัญหาเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตสูงเนื่องจากวัตถุดิบไหมมีราคาแพง ชาวบ้านยังไม่มี ความเข้าใจเกี่ยวกับต้นทุนการผลิตผ้าไหมกาบบัว และยังขาดความรู้เกี่ยวกับการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมกาบบัว

งานวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยจึงต้องการที่จะเพิ่มมูลค่าเชิงเศรษฐกิจให้กับผ้าไหมกาบบัว และศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่สนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษากลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัวบ้านเอือดใหญ่ ตำบลเอือดใหญ่ อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งนี้เพื่อทราบถึงรูปแบบการเป็นประโยชน์ต่อชุมชนผู้ผลิตผ้าไหมกาบบัว โดยมีแนวทางการผลิตผ้าไหมกาบบัวที่มีต้นทุนการผลิตลดลงแต่ยังคงไว้ซึ่งคุณภาพ และทราบถึงข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านเอือดใหญ่เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการผลิตผ้ากาบบัว จังหวัดอุบลราชธานี
2. เพื่อศึกษากระบวนการผลิต และต้นทุนการผลิตผ้าไหมกาบบัว
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้จากผ้าไหมกาบบัว
4. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านเอือดใหญ่ ตำบลเอือดใหญ่ อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ประวัติความเป็นมาของการผลิตผ้าไหมกาบบัว ผ้าไหมกาบบัวเป็นผ้าประจำจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2543 ผ้าไหมกาบบัว เป็นชื่อที่ได้มาจากวรรณกรรมโบราณอีสาน การผลิตผ้าไหมกาบบัวนั้น สีของผ้าไหมจะถูกออกแบบให้เป็นสีที่คล้ายคลึงกับกาบบัว หรือกลีบบัว โดยจะไล่ระดับสีจากสีอ่อนไปยังสีเข้ม ได้แก่ สีขาว สีชมพู สีเทา สีเขียว สีน้ำตาล (สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี, 2552) อีกทั้งยังมีความหมายที่สอดคล้องกับชื่อของจังหวัดอุบลราชธานี ที่มีความหมายว่า “เมืองดอกบัว” ผ้าไหมกาบบัว เป็นผ้าที่ทอจากเส้นไหม โดยประกอบด้วยเส้นยืนย้อมอย่างน้อยสองสีเป็นริ้วตามลักษณะ “ซินทิว” ซึ่งได้รับความนิยมแพร่หลายในจังหวัดอุบลราชธานี ตั้งแต่ในอดีตจนถึงปัจจุบัน

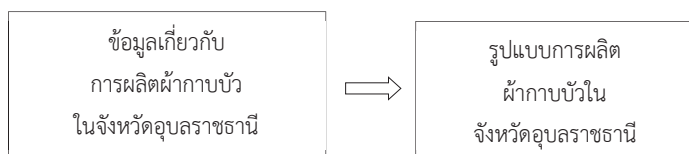
แนวคิดเกี่ยวกับต้นทุนการผลิต ประกอบด้วย ต้นทุนค่าวัตถุดิบ ต้นทุนค่าแรงงาน และค่าใช้จ่ายการผลิต การจำแนกประเภทของต้นทุนสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ 1) จำแนกตามพฤติกรรมของต้นทุน ได้แก่ ต้นทุนคงที่ ต้นทุนผันแปร และต้นทุนผสม 2) จำแนกต้นทุนตามหน้าที่งาน ได้แก่ ต้นทุนที่เกี่ยวข้องกับการผลิตและต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการผลิต (ไพบูลย์ ผ่องวงศ์, 2561; มนวิกา ผดุงสิทธิ์, 2562) การศึกษาของ กฤติ นิยมรัตน์ กฤษณา สังขมณี และสมบุรณ์ สารสิทธิ์ (2561) เกี่ยวกับ การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตผ้าทอพื้นเมือง พบว่า เมื่อเปลี่ยนวัสดุของล่อปั่นด้ายจากเชือกโยสังเคราะห์เป็นยางสามารถลดต้นทุนในการผลิตผ้าทอพื้นเมือง

การเพิ่มมูลค่าเชิงเศรษฐกิจให้กับผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยใช้แนวคิดการออกแบบสินค้าที่เน้นเอกลักษณ์ และคุณค่าทางวัฒนธรรม เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์และทำให้ชิ้นงานมีการสร้างเอกลักษณ์ โดยหลักการออกแบบสินค้าต้องคำนึงถึงหน้าที่การใช้งาน ความแข็งแรงทนทาน ความปลอดภัย ความสะอาดสวยงาม วัสดุที่นำมาผลิตสินค้ามีความเหมาะสมในการใช้งาน มีราคาเหมาะสม และสามารถซ่อมแซมสินค้าเมื่อเกิดการชำรุดได้ โดยผู้ออกแบบจะต้องดึงเอาวัฒนธรรมประจำท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่มา สอดแทรกไว้ในสินค้า การศึกษาของ ปวีณา ผาแสง ณีภูษกร เงินวงษ์น้อย และราชาวดี สุขภิรมย์ (2560) เกี่ยวกับการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผ้าทอพื้นเมืองจังหวัดน่าน โดยการนำเอาเศษผ้าทอที่มีลวดลายที่บ่งบอกถึงความเป็น

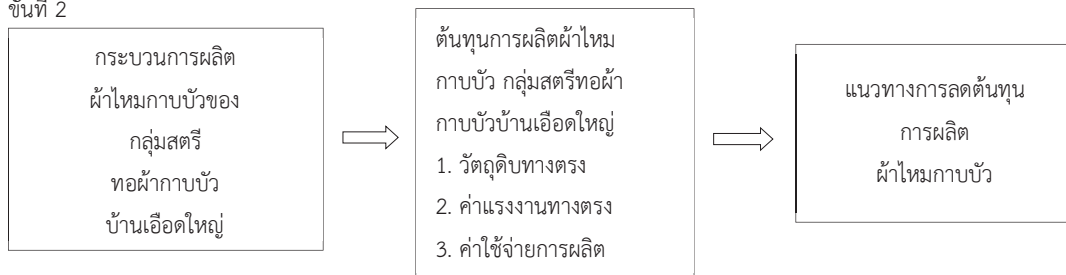
เอกลักษณ์ของชุมชนมาผลิตเป็น ปลอกหมอนอิง พวงกุญแจ ของใส่โทรศัพท์มือถือ กระเป๋าถือของสุภาพสตรีในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้สามารถขยายพื้นที่ทางการตลาดเพิ่มมากขึ้น

แนวคิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม เป็นการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่มีลักษณะเป็นชุมชน พื้นฐานสำคัญของการจัดการท่องเที่ยวชุมชนคือการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการท่องเที่ยวในลักษณะนี้จะช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจของท้องถิ่นเนื่องจากมีการสร้างงานและเกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน และในขณะเดียวกันก็ช่วยในเรื่องของการอนุรักษ์วัฒนธรรม รวมถึงการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน ซึ่งในแต่ละชุมชนก็จะมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น การศึกษาของ เยาวลักษณ์ เหล่าฤทธิ์ สิทธิศักดิ์ จำปาแดง และโฆสิต พงษ์สร้อย (2558) พบว่า พบว่าในพื้นที่จังหวัดหนองคาย มีสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์พันธุของฝั่งโขงปรากฏหลักฐานจากเอกสาร โบราณสถาน และโบราณวัตถุ ซึ่งเป็นสิ่งจูงใจให้นักท่องเที่ยวมีความต้องการมาท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรม

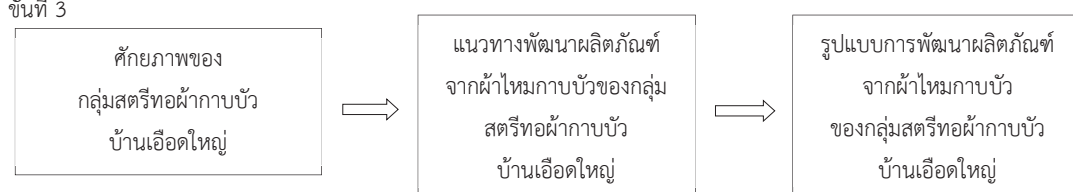
ขั้นที่ 1

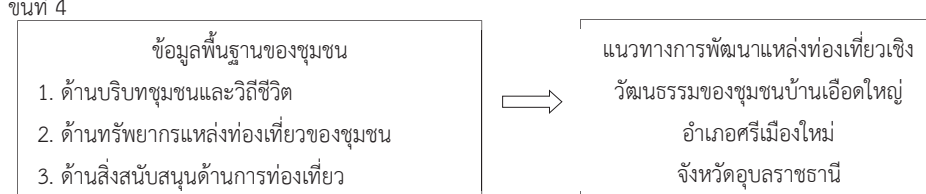
ขั้นที่ 2

ขั้นที่ 3

ขั้นที่ 4

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาเรื่องการเพิ่มมูลค่าเชิงเศรษฐกิจให้กับผ้าทอท้องถิ่นเพื่อเชื่อมโยงไปสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม กรณีศึกษากลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัวบ้านเอือดใหญ่ ตำบลเอือดใหญ่ อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานีในครั้งนี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ (Mixed Method) มีการรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม การใช้แบบสอบถาม รวมทั้งการสังเกตและการสัมภาษณ์เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่วิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้เพื่อศึกษากระบวนการผลิตและต้นทุนการผลิตผ้าไหมกาบบัว คือ สมาชิกของกลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัวบ้านเอือดใหญ่ ตำบลเอือดใหญ่ อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี ที่มีหน้าที่ในการทอผ้า จำนวน 15 คน

ประชากรที่ใช้เพื่อประเมินการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมกาบบัว คือ ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์โอท็อป ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

ตัวอย่าง

ตัวอย่างที่ใช้ศึกษากระบวนการผลิตและต้นทุนการผลิตผ้าไหมกาบบัว คือ สมาชิกของกลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัวตำบล เอือดใหญ่ อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี 15 คน ที่ทำหน้าที่ในการทอผ้า ใช้การเลือกตัวอย่างแบบเจาะจงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ตัวอย่างที่ใช้เพื่อประเมินผลการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมกาบบัว คือ ผู้บริโภคผลิตภัณฑ์โอท็อป ซึ่งในการศึกษารุ่นนี้เนื่องจากไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงเลือกวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น โดยอาศัยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก เลือกกลุ่มตัวอย่างที่เคยใช้ผลิตภัณฑ์โอท็อป โดยใช้สูตรการกำหนดขนาดตัวอย่างกรณีที่ ไม่ทราบจำนวนประชากร (Cochran, 1953) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5

$$\text{สูตร } n = \frac{p(1-p)z^2}{d^2}$$

จากสูตรคำนวณขนาดตัวอย่างต้องไม่น้อยกว่า 384 คน เพื่อความสะดวกในการประเมินผลและการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 400 คน เพื่อให้มีขนาดที่เพียงพอที่จะอนุมานถึงประชากรทั่วไป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในงานวิจัยครั้งนี้ จะแบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) ใช้แบบสัมภาษณ์ เพื่อเก็บข้อมูลวิธีการผลิตและต้นทุนการผลิตผ้าไหมกาบบัว เป็นการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi

Structure Interview) โดยผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถตอบคำถามได้อย่างเปิดกว้างสามารถถ่ายทอดความรู้และข้อมูลได้อย่างครบถ้วนและเป็นจริงมากที่สุด (สุภางค์ จันทวานิช, 2559) เพื่อให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับการผลิตผ้าและต้นทุนการผลิตผ้าไหมกาบบัว ประกอบด้วยคำถาม 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามทั่วไปเกี่ยวกับสมาชิกกลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัวบ้านเอือดใหญ่ อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี ได้แก่ ชื่อ-นามสกุล อายุ ระดับการศึกษา ที่อยู่ การประกอบอาชีพ ผู้ถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการทอผ้าไหมกาบบัว ประสบการณ์ในการทอผ้าไหมกาบบัว

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับกระบวนการทอผ้าไหมกาบบัว

ส่วนที่ 3 ข้อคำถามเกี่ยวกับต้นทุนในการทอผ้าไหมกาบบัว ได้แก่ วัตถุดิบทางตรง ค่าแรงงานทางตรง ค่าใช้จ่ายในการผลิต รวมทั้งอุปกรณ์ที่ใช้ในการทอผ้าไหมกาบบัวและระยะเวลาที่ใช้ในการทอผ้าไหมกาบบัว

ส่วนที่ 4 คำถามเกี่ยวกับราคาขายผ้าไหมกาบบัว

แบบสัมภาษณ์ ได้รับการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านบัญชีต้นทุนตรวจสอบ

คณะผู้วิจัยใช้การสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับสมาชิกของกลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัว เพื่อหาแนวทางการแปรรูปผ้าไหมกาบบัวเป็นผลิตภัณฑ์ โดยมีผู้เชี่ยวชาญในการออกแบบผลิตภัณฑ์คอยให้คำแนะนำและออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมกาบบัว นำแบบผลิตภัณฑ์ไปสร้างแบบสอบถามความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมกาบบัวของผู้บริโภคจำนวน 400 คน โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริโภคผลิตภัณฑ์ชุมชนในร้านจำหน่ายสินค้าโอท็อปจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อนำข้อมูลมาผลิตสินค้าให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า แบบสอบถามประกอบด้วยคำถาม 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ข้อคำถามทั่วไปเกี่ยวกับผู้บริโภค ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ส่วนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมกาบบัว ได้แก่ กระเป๋า เครื่องสำอาง เครื่องประดับผม เข็มกลัดติดเสื้อ และพวงกุญแจ

ใช้วิธีการสังเกต การสัมภาษณ์ และการสำรวจโครงสร้างทางกายภาพในชุมชน เพื่อให้ได้ข้อมูลสถานที่ท่องเที่ยวของบ้านเอือดใหญ่และบริเวณใกล้เคียง รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐานในการพัฒนาชุมชนเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ผลการวิจัย

1. รูปแบบการผลิตผ้ากาบบัว จังหวัดอุบลราชธานี

การทอผ้าของจังหวัดอุบลราชธานี มีมาตั้งแต่สมัยอดีตจนถึงปัจจุบัน ผ้ากาบบัวเป็นผ้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะทั้งลวดลาย สีสันทอ กรรมวิธีการผลิต ซึ่งทั้งหมดนี้ได้รับอิทธิพลมาจากขนบธรรมเนียม ประเพณี

ความเชื่อ วัฒนธรรมในการดำเนินชีวิตที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษ รูปแบบการทอผ้ากบับของจังหวัดอุบลราชธานี สามารถแบ่งได้ 2 ประเภทคือ 1) แบ่งตามวัตถุดิบที่ใช้ในการทอ 2) แบ่งตามกรรมวิธีในการทอ

1) แบ่งตามวัตถุดิบที่ใช้ในการทอ

ผ้าไหมกบับ และผ้าฝ้ายกบับ ซึ่งมีคุณสมบัติแตกต่างกัน ผ้าไหมกบับจะมีคุณภาพเส้นใยที่มีความเหนียวแน่นทนทานมากกว่าเส้นใยฝ้าย แต่ว่าเส้นใยจากฝ้ายก็สามารถปลูกได้ง่ายมากกว่าการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม และกรรมวิธีการได้เส้นใยจากฝ้ายก็มีขั้นตอนที่ง่ายมากกว่า ดังนั้นผ้าไหมกบับจึงมักจะมีการทอด้วยลวดลายที่วิจิตรงดงาม สีสวยสดใส เหมาะสวมใส่ในโอกาสพิเศษ เช่น งานประเพณี และงานมงคลต่าง ๆ

2) แบ่งตามกรรมวิธีในการทอ

ผ้ากบับทอด้วยวิธีการมัดหมี่ คือ วิธีในการทำให้ผ้าเกิดลวดลายจากการย้อมสีเส้นไหมหรือเส้นฝ้าย ซึ่งผู้ทอต้องออกแบบลวดลายผ้าที่มีความตั้งใจจะทอออกมาก่อนที่จะทำการย้อมสีเส้นไหม หรือเส้นฝ้าย การทอต้องใช้ความประณีตเพื่อให้เส้นไหมหรือเส้นฝ้ายเรียงตัวสม่ำเสมอ ผ้าทอลายกบับที่ใช้วิธีการมัดหมี่จะใช้ด้วยเส้นยืนไหม (เครือทิว) และเส้นพุ่งด้วยไหม แบบมัดหมี่ไหมจัดว่าเป็นลายที่ทอได้ง่ายและใช้เวลาไม่มากนัก

ผ้ากบับทอด้วยวิธีการขีด คือ วิธีการทำให้มีลวดลายจากการเพิ่มด้ายพุ่งเข้าไป เพื่อให้มีลวดลายนูนหรือแตกต่างกว่าสีพื้น โดยการใช้อุปกรณ์ที่ชื่อว่า “ไม้เก็บขีด” ในการซ่อนเส้นด้ายยืนขึ้นเพื่อทำการสอดเส้นพุ่งเข้าไปตามแนวนั้นโดยผ้าขีดความเชื่อของคนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเชื่อว่าเป็นของสูงนิยมนำมาใช้ในงานกฐิน งานบวช หรือเป็นของกำนัลให้ผู้ใหญ่

ผ้ากบับทอด้วยวิธีการจก คือ วิธีการทำให้มีลวดลายด้วยวิธีการเพิ่มเส้นพุ่งเข้าไปคล้าย ๆ กับผ้าขีด แต่จะมีความแตกต่างกันตรงที่การใช้สีในผ้าจกจะมีกระบวนการที่ซับซ้อนมากกว่า การทอลวดลายจะใช้วิธีการเพิ่มเส้นพุ่งพิเศษเข้าไปเป็นช่อง ๆ ไม่ติดกันตลอดจนความกว้างของผ้า โดยจะใช้หลายสีหลายลวดลายตามต้องการ การทอผ้ากบับด้วยวิธีการจกต้องใช้เวลาานานมาก ทำให้มีราคาแพง

2. กระบวนการผลิต และต้นทุนการผลิตผ้าไหมกบับของกลุ่มสตรีทอผ้ากบับ บ้านเอือดใหญ่ ตำบลเอือดใหญ่ อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี

กระบวนการผลิตผ้าไหมกบับ

กลุ่มสตรีทอผ้ากบับบ้านเอือดใหญ่ไม่ได้มีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมขึ้นใช้เอง แต่ใช้เป็นเส้นไหมดิบสำเร็จรูปจากโรงงาน ดังนั้นกระบวนการผลิตผ้าไหมกบับของชุมชน มีขั้นตอน ดังนี้ การทำความสะอาดเส้นไหม การย้อมสีเส้นไหม การตากเส้นไหม การกวักเส้นไหม การกรอเส้นไหมเข้าหลอด การคันเครือทูก การผูกตะกอก และการทอผ้าไหมกบับ ตามลำดับ

ต้นทุนการผลิตผ้าไหมกาบบัว

ต้นทุนการผลิตผ้าไหมกาบบัวต่อผืน จากการศึกษาพบว่าต้นทุนการผลิตผ้าไหมกาบบัว มีต้นทุนการผลิตต่อผืนเท่ากับ 2,707.52 บาท และเมื่อวิเคราะห์ต้นทุนการผลิต แสดงให้เห็นว่าต้นทุนการผลิตที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากค่าแรงงานทางตรง 2,240.52 บาท คิดเป็นร้อยละ 82.75 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด รองลงมาเกิดขึ้นจากวัตถุดิบทางตรง 292 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.78 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด ในขณะที่ส่วนที่เหลือเป็นค่าใช้จ่ายการผลิตที่เกิดขึ้นทั้งหมด 175.40 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.47 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด ดังที่แสดงในตารางที่ 1

$$\begin{aligned} \text{ราคาจำหน่ายผ้าไหมกาบบัวของกลุ่มสตรีทอผ้าไหมกาบบัว โดยเฉลี่ยอยู่ที่ผืนละ 1,800 บาท} \\ \text{ผลตอบแทนจากการทอผ้าไหมกาบบัว} &= 1800 - 2707.52 \quad \text{บาท} \\ &= -907.52 \quad \text{บาท} \end{aligned}$$

ต้นทุนและผลตอบแทนจากการทอผ้าไหมกาบบัวมีผลขาดทุนเท่ากับ 915.40 บาท

ตารางที่ 1 ต้นทุนการผลิตผ้าไหมกาบบัว

ต้นทุนการผลิต	ต้นทุนต่อผืน (บาท)	ร้อยละ
วัตถุดิบทางตรง		
เส้นไหมดิบ	292.00	10.78
รวมวัตถุดิบทางตรง	292.00	10.78
ค่าแรงงานทางตรง		
การเตรียมเส้นไหมยืน	262.40	9.69
การเตรียมเส้นไหมพุ่ง	190.40	7.03
การทอผ้า	1,787.72	66.03
รวมค่าแรงงานทางตรง	2,240.52	82.75
ค่าใช้จ่ายการผลิต		
ค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์	36.40	1.34
ค่าวัสดุสิ้นเปลือง	139.00	5.13
รวมค่าใช้จ่ายการผลิต	175.40	6.47
รวมต้นทุนการผลิตต่อผืน	2,707.52	100.00

แนวทางการลดต้นทุนการทอผ้าไหมกาบบัว

กลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัวบ้านเอือดใหญ่ควรมีการจัดการต้นทุนการผลิต โดยการใช้แนวทางการลดต้นทุนการผลิตผ้าไหมกาบบัว มีดังนี้ 1) กลุ่มสตรีควรมีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเองเนื่องจากเส้นไหมดิบสำเร็จรูปมีราคาแพงและเป็นวัตถุดิบหลักที่ใช้ในการผลิต หากสามารถปลูกหม่อนเลี้ยงไหมเองได้ก็จะช่วยลดต้นทุนการผลิตลง และสามารถนำเส้นไหมส่วนที่เกินความจำเป็นในการผลิตออกจำหน่ายให้กับชุมชนอื่น ๆ 2) ควรส่งเสริมให้สมาชิกย้อมผ้าไหมกาบบัวด้วยสีจากพืชธรรมชาติที่หาได้ในท้องถิ่นและทำการปลูกทดแทน ทำให้ลดต้นทุนการซื้อสีสังเคราะห์นอกจากนั้นผ้าไหมกาบบัวที่ย้อมด้วยสีธรรมชาติจะขายได้ราคาสูงกว่าผ้าไหมกาบบัวที่ย้อมด้วยสีสังเคราะห์อีกด้วย 3) ควรมีการวางแผนการผลิตร่วมกันระหว่างสมาชิกในกลุ่มทุกคน เพื่อประหยัดต้นทุนการซื้อไหมดิบสำเร็จรูป กระบวนการที่ใช้ทรัพยากรร่วมกันได้ควรวางแผนทำงานพร้อม ๆ กัน เช่น การย้อมเส้นไหม 4) ควรมีการถ่ายทอดความรู้และเทคนิคจากสมาชิกในกลุ่ม ที่มีทักษะความเชี่ยวชาญ ให้กับสมาชิกรายอื่น ๆ

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้จากผ้าไหมกาบบัว

การพัฒนาผ้ากาบบัวผ้าไหมกาบบัวของกลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัวบ้านเอือดใหญ่ ข้อมูลได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการใช้แบบสอบถามความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบที่ผลิตจากผ้าไหมกาบบัว เพื่อหาแนวทางในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผ้าไหมกาบบัวโดยการแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์ สรุปผลจากการสนทนากลุ่มจากความคิดเห็นของกลุ่ม ได้แก่ ประธานและสมาชิกกลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัวบ้านเอือดใหญ่ 15 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้า 1 คน รวมทั้งสิ้น 16 คน ได้แนวทางการพัฒนาผ้าไหมกาบบัวให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่เพิ่มมูลค่าเชิงเศรษฐกิจ ได้แก่ กระเป๋าเครื่องสำอาง เครื่องประดับผม เข็มกลัดติดเสื้อ และพวงกุญแจ โดยให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ช่วยออกแบบผลิตภัณฑ์ต้นแบบ จากนั้นคณะผู้วิจัยนำผลิตภัณฑ์ต้นแบบไปพัฒนาเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบจำนวน 400 คน ได้ผลการวิเคราะห์ดังนี้

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 92 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 25.50 จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 41.25 และส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนระหว่าง 20,001-25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.25

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความพึงพอใจการออกแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมกาบบัว

การออกแบบผลิตภัณฑ์	ความพึงพอใจต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์							
	กระเป๋า เครื่องสำอาง		เครื่องประดับผม		เข็มกลัดติดเสื้อ		พวงกุญแจ	
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.
ด้านความประณีตสวยงาม	3.50	.96	4.54	.91	4.41	1.05	4.13	.99
ด้านรูปแบบทันสมัย	3.42	.85	4.56	.85	4.51	.99	3.77	.90
ด้านวัสดุ สี ลวดลายมีความเหมาะสม	3.69	.86	4.48	.76	4.42	.99	4.53	.89
ด้านขนาดผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสม	4.13	.74	4.32	.81	4.36	.90	4.25	1.02
ด้านความสะดวกในการใช้งาน	4.24	.92	4.40	.77	4.48	.98	4.35	.86
ด้านผลิตภัณฑ์สร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับผ้าไหมกาบบัว	4.32	.69	4.54	.94	4.62	1.02	4.39	.94
ด้านความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์ในภาพรวม	3.95	.85	4.52	.89	4.56	.89	4.08	1.02
รวม	3.92	.83	4.58	.76	4.54	.99	4.31	.94

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความพึงพอใจในการออกแบบเครื่องประดับผมมากที่สุด โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$) รองลงมาเข็มกลัดติดเสื้อ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$) พวงกุญแจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$) และกระเป๋าใส่เครื่องสำอางในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$) ตามลำดับ

4. ผลการสำรวจข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านเอือดใหญ่ ตำบลเอือดใหญ่ อำเภอศรีเมืองใหม่ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ชุมชนบ้านเอือดใหญ่ ตำบลเอือดใหญ่ อำเภอศรีเมืองใหม่ ยังมีความหลากหลายทางวัฒนธรรมด้านศาสนา เพราะในชุมชนมีทั้งวัดไทย และวัดคาทอลิก ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา ชุมชนมีวัดทั้งหมด 5 แห่ง ได้แก่ วัดบ้านโนนงาม ตั้งอยู่ที่หมู่ 4 วัดสมสนุก ตั้งอยู่ที่หมู่ 1 วัดมงคลสวรรค์ ตั้งอยู่ที่หมู่ 5 วัดโนนเจริญ ตั้งอยู่ที่หมู่ 8 และวัดคาทอลิกแม่พระถือศีลชำระ ตั้งอยู่ที่หมู่ 2 โดยวัดแต่ละแห่งไม่ไกลกันมากนักดังนั้นนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเชื่อมโยงถึงกันได้ ดังนั้นคนในชุมชน ผู้นำชุมชน และส่วนงานภาครัฐบาลที่เกี่ยวข้องต้องเข้ามาช่วยเหลือในการสร้างเส้นทางวัฒนธรรมของชุมชนโดยเชื่อมโยงจากการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมด้านการทอผ้ากาบบัวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวทางศาสนา นอกจากนี้โครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน จากการสำรวจพบว่า ชุมชนบ้านเอือดใหญ่ยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ได้แก่ สถานที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ป้ายบอกทาง ที่จอดรถ

สิ่งสนับสนุนพื้นฐานเหล่านี้ควรได้รับการส่งเสริมเพราะเป็นสิ่งจำเป็นที่จะทำให้นักท่องเที่ยวอยากเข้ามาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในชุมชน

สรุปการวิจัย

1. รูปแบบการผลิตผ้ากาบบัว จังหวัดอุบลราชธานี

รูปแบบการผลิตผ้ากาบบัวของจังหวัดอุบลราชธานี สามารถแบ่งได้ 2 ลักษณะใหญ่ คือ แบ่งตามรูปแบบการผลิตผ้ากาบบัวที่ใช้วัตถุดิบในการผลิตแตกต่างกัน และแบ่งตามรูปแบบการผลิตผ้ากาบบัวที่ใช้กรรมวิธีในการทอแตกต่างกัน วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตผ้ากาบบัวเป็นเส้นใยจากธรรมชาติ สามารถทอได้ทั้งเส้นใยฝ้ายและเส้นใยไหม โดยเส้นใยจากฝ้ายจะผลิตได้ง่ายมากกว่าเส้นใยจากไหมมีต้นทุนการผลิตไม่แพงมากนัก เส้นใยจากไหมจะผลิตยากและมีต้นทุนการผลิตสูง แต่เส้นใยจากไหมจะมีความคงทนและสวยงามมากกว่าเส้นใยจากฝ้าย ผู้ทอผ้าจึงมักนำเอาเส้นใยจากไหมไปทอเป็นผ้ากาบบัวที่มีลวดลายสวยงาม

รูปแบบการผลิตผ้ากาบบัวที่ใช้กรรมวิธีการทอแตกต่างกัน การทอผ้ากาบบัวในจังหวัดอุบลราชธานี มีวิธีในการทอผ้ากาบบัว คือ การทอผ้ากาบบัวด้วยวิธีการมัดหมี่ การทอผ้ากาบบัวด้วยวิธีการขีด การทอผ้ากาบบัวด้วยวิธีการจก และการทอผ้ากาบบัวผสมไหมคำ รูปแบบการผลิตทั้ง 4 รูปแบบที่กล่าวมา จะมีกรรมวิธีในการทอไม่เหมือนกัน แต่ละชุมชนในจังหวัดอุบลราชธานีที่มีการทอผ้ากาบบัวก็จะมีรูปแบบการผลิตผ้ากาบบัวของชุมชนที่มีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับความรู้และทักษะที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ

2. กระบวนการผลิต และต้นทุนการผลิตผ้าไหมกาบบัวของกลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัวบ้านเอือดใหญ่ ตำบลเอือดใหญ่ อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี

กระบวนการผลิตผ้าไหมกาบบัวของกลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัวบ้านเอือดใหญ่ยังใช้วิธีการทอผ้าไหมแบบโบราณที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งกลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัวบ้านเอือดใหญ่ไม่ได้มีการปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ทำให้กระบวนการศึกษาการผลิตผ้าไหมจะเริ่มต้นจากการนำไหมดิบมาเข้าสู่กระบวนการทำความสะอาด การย้อมสีไหม การตากเส้นไหม การกรอเส้นไหม การกรอเส้นไหมเข้าหลอด การคันเครื่องทอเตรียมไหมเส้นยืน การผูกตะกอก และการทอผ้าไหมกาบบัว

ต้นทุนการผลิตผ้าไหมกาบบัวโดยใช้การคิดต้นทุนผลิตด้วยระบบบัญชีต้นทุนที่รวมต้นทุนของวัตถุดิบทางตรง แรงงานทางตรง และค่าใช้จ่ายในการผลิต พบว่า ค่าแรงงานทางตรงมีต้นทุนที่สูงถึง 2,240.12 บาท คิดเป็นร้อยละ 82.75 เมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิตทั้งหมด ค่าวัตถุดิบทางตรงจะมีต้นทุน 292 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.78 และค่าใช้จ่ายในการผลิตมีต้นทุนน้อยที่สุดเพียง 175.40 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.47 เมื่อเทียบกับต้นทุนการผลิตทั้งหมด ต้นทุนการผลิตผ้าไหมกาบบัวของกลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัวบ้านเอือดใหญ่ โดยเฉลี่ยอยู่ที่ฝืนละ 2,707.52 บาท แต่ราคาจำหน่ายโดยเฉลี่ยอยู่ที่ฝืนละ 1,800 บาท ทำให้ต้นทุนและผลตอบแทนจากการทอผ้า

ไหมกาบบัวมี ผลขาดทุนเท่ากับ 907.52 บาท ที่เป็นตัวเลขทางบัญชี คณะผู้วิจัยได้พิจารณาข้อมูลเชิงลึกแล้วพบว่าการทอผ้าไหมกาบบัวของกลุ่มสตรีไม่มีการจ้างแรงงานในการทอ ค่าใช้จ่ายหลักที่สมาชิกกลุ่มสตรีต้องจ่ายไปในการทอผ้าไหมกาบบัวก็คือต้นทุนค่าเส้นไหมดิบ 292 บาท ค่าวัสดุสิ้นเปลืองและค่าเสื่อมราคาอุปกรณ์มีจำนวน 175.40 บาท เมื่อคิดเป็นจำนวนเงินที่จะต้องสูญเสียไปต่อการทอผ้าไหมกาบบัว 1 ผืน เท่ากับ 467.40 บาท เท่านั้น และสามารถขายผ้าไหมกาบบัวในราคาเฉลี่ย 1,800 บาทต่อผืน ส่วนต่างที่เกิดขึ้นเท่ากับ 1,332.60 บาท นับเป็นค่าแรงในการทอผ้าไหมกาบบัวที่ผู้ทอผ้าได้รับ โดยเงินจำนวนนี้ถือว่ามากเพียงพอในการใช้ดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขในชุมชน ได้ทำงานที่บ้านอยู่ใกล้ชิดคนในครอบครัว และได้สืบสานวัฒนธรรมการทอผ้าไหมกาบบัวของชุมชน สมาชิกทุกคนมีความสุขกับรายได้ที่เกิดขึ้นจากการทอผ้า

3. การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้จากผ้าไหมกาบบัว

การพัฒนาผ้าไหมกาบบัวให้เป็นผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปของกลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัวบ้านเอือดใหญ่ ผลจากการทำการสนทนากลุ่ม ทำให้ได้ต้นแบบผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมกาบบัวมา 4 แบบ ได้แก่ กระเป๋าใส่เครื่องสำอาง เครื่องประดับผม เข็มกลัดติดเสื้อ และพวงกุญแจ คณะผู้วิจัยแนะนำให้ทำการผลิตเข็มกลัดติดเสื้อและเครื่องประดับผมออกจำหน่าย เนื่องจากผู้บริโภคมีความพึงพอใจต่อการออกแบบผลิตภัณฑ์และความต้องการซื้อผลิตภัณฑ์ทั้ง 2 ชนิดนี้เป็นจำนวนมาก คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำคู่มือแสดงวิธีการตัดผ้า วิธีการเย็บผลิตภัณฑ์ และได้ถ่ายทอดวิธีการเย็บให้กับสมาชิกกลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัวบ้านเอือดใหญ่ เพื่อให้สมาชิกมีทักษะในการนำเอาผ้าไหมกาบบัวไปสร้างเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจให้กับชุมชน

4. ข้อมูลพื้นฐานของชุมชนบ้านเอือดใหญ่ ตำบลเอือดใหญ่ อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาไปสู่การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ชุมชนบ้านเอือดใหญ่มีวิถีชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณีแบบอีสานที่สืบทอดมาตั้งแต่สมัยโบราณ และมีแหล่งท่องเที่ยวทางศาสนสถานที่ตั้งอยู่ในชุมชนบ้านเอือดใหญ่ อยู่เป็นจำนวนมาก สำหรับแนวทางการพัฒนาให้ชุมชนบ้านเอือดใหญ่เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมจะต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัว และส่วนงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันสร้างเส้นทางวัฒนธรรมของชุมชน เชื่อมโยงระหว่างแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับกระบวนการทอผ้าไหมกาบบัวไปยังศาสนสถานของชุมชน โดยอาจนำทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอศรีเมืองใหม่มาช่วยส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของชุมชนได้ง่ายมากยิ่งขึ้น รวมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการท่องเที่ยว เช่น ที่พักอาศัย ร้านอาหารและเครื่องดื่ม

อภิปรายผลการวิจัย

กลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัวบ้านเอือดใหญ่มีต้นทุนการผลิตผ้าไหมกาบบัว โดยเฉลี่ยอยู่ที่ผืนละ 2,707.52 บาท โดยต้นทุนส่วนใหญ่เกิดจากค่าแรงงานทางตรง โดยเฉพาะค่าแรงงานทางตรงในการทอผ้าจะมีต้นทุนสูงที่สุด

ดังนั้นควรเพิ่มศักยภาพในการทอผ้า เพื่อลดเวลาในการทอทำให้ต้นทุนค่าแรงงานทางตรงในการทอผ้าลดลง สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญา จันทนะชาติ และคณะ (2563) ที่ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้ามัดหมี่ พบว่า กลุ่มผลิตด้วยตนเองมีต้นทุนรวมที่ใช้ในการผลิตผ้าไหมมัดหมี่เฉลี่ย/เดือน จำนวน 42,602.10 บาท โดยแยกเป็นค่าวัตถุดิบทางตรง 3,540 บาท ค่าแรงงานทางตรง 35,100 บาท ค่าใช้จ่ายการผลิตผันแปร 3,325 บาทและค่าใช้จ่ายในการผลิตคงที่ 637.10 บาท ซึ่งมีต้นทุนการผลิตเกี่ยวกับค่าแรงงานทางตรงมากที่สุด

กลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัวบ้านเอือดใหญ่ต้องมีการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ผ้าไหมกาบบัวเพื่อเพิ่มมูลค่าเชิงเศรษฐกิจให้กับผ้าไหมกาบบัว โดยจากการศึกษาในช่วงแรกของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ควรผลิตเป็นเข็มกลัดติดเสื้อ และเครื่องประดับผม เพราะจากผลการสำรวจพบว่าผู้บริโภคให้ความสนใจผลิตภัณฑ์ทั้ง 2 อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งจะเพิ่มโอกาสในการจำหน่าย และสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ สอดคล้องกับการศึกษาของ ปวีณา ผาแสง ณีภูธรุกร เงินวงค์นัย และ ราชาวดี สุขภิรมย์ (2560) ที่ศึกษาการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผ้าทอพื้นเมืองน่าน กรณีศึกษา: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเฮี้ย ตำบลศิลาแลง อำเภอปัว จังหวัดน่าน ผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างการวิจัยเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ได้รับการพัฒนาศักยภาพสมาชิกในกลุ่มให้สามารถผลิตสินค้าแบบใหม่ ๆ เช่น ปลอกหมอนอิง พวงกุญแจ ของใส่โทรศัพท์มือถือ กระเป๋าถือของสุภาพสตรีในรูปแบบต่าง ๆ ทำให้เพิ่มคุณค่าของผ้าทอพื้นเมืองน่านมากขึ้น ว่าสามารถนำไปพัฒนาให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่เป็นที่ต้องการของท้องตลาด

ชุมชนบ้านเอือดใหญ่มีศาสนสถานหลายที่ และมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของอำเภอศรีเมืองใหม่อีกหลายแห่งที่อยู่ไม่ไกลจากชุมชนที่สามารถพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังสามารถพัฒนากลุ่มสตรีทอผ้ากาบบัวบ้านเอือดใหญ่ ที่มีการทอผ้าด้วยกรรมวิธีแบบโบราณเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้ เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ถึงวิถีชีวิตของชุมชน แต่จากการสำรวจพบว่า ชุมชนบ้านเอือดใหญ่ยังมีข้อจำกัดเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานและสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งต้องได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดความพร้อมในการรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ เยาวลักษณ์ เหล่าฤทธิ์ สิทธิศักดิ์ จำปาแดง และโหมสิต แพงสร้อย (2558) ที่ได้ศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมริมฝั่งแม่น้ำโขง จังหวัดหนองคาย พบว่าในพื้นที่จังหวัดหนองคาย มีสถานที่สำคัญทางวัฒนธรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของฝั่งโขงปรากฏหลักฐานจากเอกสาร โบราณสถาน และโบราณวัตถุ สภาพปัจจุบันของการท่องเที่ยวพบปัญหาว่า อาณาบริเวณระบบนิเวศภายในวัดยังขาดการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวประเภทสาธารณูปโภค เช่น ห้องน้ำ ที่พัก ร้านอาหาร ร้านของที่ระลึก รวมทั้งยังขาดข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทาง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. กลุ่มสตรีทอผ้ากบับบ้านเอือดใหญ่ควรมีการจัดทำบัญชีต้นทุนอย่างง่าย เพื่อจัดบันทึกข้อมูลรายได้ ต้นทุนการผลิตต่าง ๆ เพื่อจะได้มีข้อมูลไปวิเคราะห์และวางแผนในการบริหารจัดการต้นทุนให้เกิดการประหยัด และกำหนดราคาขายของผลิตภัณฑ์ได้

2. กลุ่มสตรีทอผ้ากบับบ้านเอือดใหญ่ควรเพิ่มแรงงานในช่วงอายุ 25 ปีขึ้นไป เพื่อให้รวดเร็ว และเกิดการประหยัดเวลาในการผลิต โดยการชักชวนลูกหลาน ทั้งนี้ถือเป็นการถ่ายทอดภูมิปัญญาต่อไป

3. ภาครัฐควรให้การสนับสนุนให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม โดยการประสานงานกับชุมชน บ้านเอือดใหญ่ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อปรับปรุงและพัฒนาสถานที่ต่าง ๆ ให้มีความพร้อมสำหรับการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งถัดไป

1. ศึกษาแนวทางการพัฒนาผ้ากบับของกลุ่มสตรีทอผ้ากบับบ้านเอือดใหญ่ ให้ได้รับการรับรองคุณภาพในระดับ 5 ดาว

2. ศึกษาแนวทางการพัฒนาชุมชนบ้านเอือดใหญ่ อำเภอศรีเมืองใหม่ จังหวัดอุบลราชธานี ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของจังหวัดอุบลราชธานี

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2556). ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยมรดกทางวัฒนธรรมที่จับต้องไม่ได้ พ.ศ. 2556.

กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2560). ปีท่องเที่ยววิถีไทย เก๋ไก๋อย่างยั่งยืน. สืบค้นเมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2562

จาก https://www.tatreview.files.wordpress.com/2017/11/tat42017_46-51-tourism-events.pdf.

กัญญา จันทนะชาติ และคณะ. (2563). การวิเคราะห์ต้นทุนและผลตอบแทนการผลิตผ้ามัดหมี่ กรณีศึกษา บ้านเชียงยืน ตำบลเชียงยืน อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

ปวีณา ผาแสง ณีภูธรุกร เงินวงศ์นัย และราชาวดี สุขภิรมย์. (2560). การศึกษาการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผ้าทอเมืองน่าน กรณีศึกษา: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนบ้านเฮี้ย ตำบลศิลาแดง อำเภอปัว จังหวัดน่าน. น่าน: วิทยาลัยชุมชนน่าน.

ไพบูลย์ ผองวงศ์. (2561). การบัญชีเพื่อการจัดการ. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: แสงดาว.

มนวิภา ผดุงสิทธิ์. (2562). การบัญชีต้นทุน. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: ฟิสิกส์เซ็นเตอร์.

เยาวลักษณ์ เหล่าฤทธิ์ สิทธิศักดิ์ จำปาแดง และโฆสิต พงษ์สร้อย. (2558). เทียบวัด: แนวทางการพัฒนาศักยภาพ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมริมฝั่งแม่น้ำโขง จังหวัดหนองคาย. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 2(57), 165-175.

ฤดี นิยมรัตน์ กฤษณา สังขมณี และสมบูรณ์ สารสิทธิ์. (2561). การพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตผ้าทอพื้นเมือง อำเภอบ้านดุง จังหวัดอุดรธานี. *วารสารการเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา*, 6(2), 6-12.

สุภางค์ จันทวานิช. (2559). การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี. (2552). *อุบลราชธานี เมืองนักปราชญ์*. อุบลราชธานี: สำนักงาน วัฒนธรรมจังหวัดอุบลราชธานี.

สำนักอนุรักษ์และตรวจสอบมาตรฐานหม่อนไหม. (2560). *สารสนเทศผ้าไหมกาบบัว*. สืบค้นเมื่อ 2 พฤศจิกายน 2562 จาก https://www.qsds.go.th/silkcotton/k_7.php.

หทัยรัตน์ เงินทอง. (2558). ปัญหาของกลุ่มผลิตผ้าไหมมัดหมี่ในตำบลศรีบุญเรือง อำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, 9(1), 100-117.

Cochran, W. G. (1953). *Sampling Techniques*. New York: John Wiley & Sons.

Euro Monitor International. (2017). *Apparel and Footwear in Thailand*. Retrieved May 29, 2019 from <https://www.euromonitor.com/apparel-and-footwear-in-thailand/report>.